

ΤΑ ΚΟΤΣΙΑ

τα αρχαία παιχνίδια

Τα *κότσια* ή *αστραγαλίζουν*, ήταν από τα πιο αγαπημένα παιχνίδια, τόσο των αγοριών, όσο και των κοριτσιών στην αρχαία Ελλάδα.

Τους αστράγαλους τους μαζεύουν από τα πίσω πόδια των κατσικιών και των αρνιών. Καμιά φορά αντί για αστράγαλους χρησιμοποιούσαν πετρούλες ή καρύδια και αμύγδαλα!

Τα παιδιά έπαιζαν και τους «αρτιάζουν αστραγάλους», τα μονά-ζυγά. Έκρυβε ο ένας του αστραγάλους στο χέρι του κι ο άλλος προσπαθούσε να μαντέψει αν ο αριθμός των αστραγάλων ήταν μονός ή ζυγός, δηλαδή περιττός ή άρτιος.

Το συνηθέστερο όμως ήταν ο αστραγαλισμός. Μετά το ρίξιμο, οι αστράγαλοι έπρεπε να σταθούν με κάποια συγκεκριμένη πλευρά προς τα πάνω, καθώς η κάθε πλευρά είχε την ιδιαίτερη σημασία της και έδινε διαφορετικούς βαθμούς στον παίκτη.

1. Τροχήλατα παιχνίδια

Από τα αγαπημένα παιχνίδια των αγοριών ήταν τα ζωόμορφα παιχνίδια με ρόδες, στα οποία έβαζαν ένα χαλινάρι για να μπορούν να τα “οδηγούν”.

Αυτό το πήλινο αλογάκι είναι 3000 ετών , Δίπλα ένα σύγχρονο ξύλινο πατάκι έχει ακριβώς την ίδια λειτουργικότητα!

2. Κούκλες

Το αρχαιότερο παιχνίδι στον κόσμο εξελίχτηκε από θρησκευτικό ειδώλιο και πήρε τη μορφή της κούκλας για να παίξει σημαντικό ρόλο στην ανάπτυξη των κοριτσιών.

Η πλαγγώνα ήταν ένα από τα αγαπημένα παιχνίδια των κοριτσιών στην αρχαία Ελλάδα. Ήταν κούκλα, συνήθως φτιαγμένη από πηλό, με γυναικεία μορφή και περίπλοκα χτενίσματα στα μαλλιά. Κάποιες φορές η ενδυμασία της κούκλας ήταν ζωγραφισμένη, άλλες φορές τα κορίτσια έφτιαχναν πάνινα ρουχαλάκια. Χαριτολογώντας θα μπορούσαμε να συγκρίνουμε την πλαγγώνα με τη Barbie της σημερινής εποχής.

3. Σβούρα

Άλλο παιχνίδι επιδεξιότητας ήταν ο στρόμβος ή σβούρα. Υπήρχαν διαφορετικά είδη σβούρας, με διαφορετικά σχήματα και χρώματα. Σε ένα παιχνίδι με σβούρα το παιδί έριχνε τη σβούρα μια φορά μέχρι αυτή να σταματήσει να γυρίζει, σε άλλο παιχνίδι το παιδί έδινε ώθηση στη σβούρα με ένα μικρό μαστίγιο για να συνεχιστεί η περιστροφή της.

4. Γιο-γιο

Το γιογιό, όπως το γνωρίζουμε μέχρι τις μέρες μας, ήταν ένα δημοφιλές παιχνίδι και τα παιδιά έπρεπε να εξασκηθούν στην ικανότητα να ανεβάζουν και να κατεβάζουν το ξύλινο ή πήλινο αντικείμενο που ήταν δεμένο στην άκρη της κλωστής.

5. Αστράγαλοι

Οι αστράγαλοι ήταν συνήθως από αληθινά κότσια ζώων, αλλά υπήρχαν και αυτά που ήταν φτιαγμένα από χαλκό και άλλα υλικά. Παιζόταν κυρίως από γυναίκες και παιδιά. Ήταν παιχνίδι επιδεξιότητας αλλά το χρησιμοποιούσαν και σαν ζάρια. Με τους αστραγάλους παίζανε πεντέλιθα. Όπως και τα σημερινά πεντόβολα, στο αντίστοιχο παιχνίδι χρησιμοποιούσαν 5 αστραγάλους. Ο κάθε παίχτης πετούσε ψηλά έναν αστράγαλο και έπειτα προσπαθούσε να τον ξαναπιάσει αφού πρώτα είχε πάρει από κάτω έναν ακόμα αστράγαλο.

6. Ζάρια

Τα ζάρια ή πεσσοί, όπως και στις μέρες μας, είχαν σημεία σε κάθε πλευρά, από το 1 μέχρι το 6. Ανήκουν στην κατηγορία των τυχερών παιχνιδιών και παίζονταν επίσης από τους άντρες. Ήταν από πηλό, οστά, ελεφαντοστό, χαλκό ή άλλο πολύτιμο μέταλλο.

Αρχαία ζάρια και γιο-γιο Συλλογή του Μουσείου Alla Scala

Υπήρχαν και έχουν διασωθεί μερικοί πολύ περίεργοι τύποι ζαριών, που δεν γνωρίζουμε σε ποια παιχνίδια χρησιμοποιούνταν. Π.χ. στο Βρετανικό Μουσείο φυλάσσονται ζάρια σε σχήμα ανθρώπου, σχεδόν παντελώς άγνωστο στις μέρες μας. Η χρήση του είχε τις περισσότερες φορές και σεξουαλικά υπονοούμενα, καθώς η θέση του ζαριού καθόριζε την ερωτική στάση του ζευγαριού. Πάνω στο ζάρι υπάρχουν χαραγμένες κουκίδες με τις τυχερές αξίες σε διάφορα μέρη του σώματος, από το ένα μέχρι το έξι.

Η κυβεία, το παιχνίδι με τους κύβους, τα γνωστά σε εμάς ζάρια, αλλά και η κυβομαντεία φαίνεται πως ήταν σε χρήση τουλάχιστον από την εποχή του Τρωικού Πολέμου, αφού ο Παλαμήδης, σύμφωνα με τις πηγές, επινόησε τον κύβο και τα αντίστοιχα παιχνίδια εκείνη την εποχή. Στην αρχαία Ελλάδα και την Αίγυπτο, όπου έχουμε στοιχεία για τη χρήση της για περισσότερα από 3.500 χρόνια πίσω, χρησιμοποιούνται αντικείμενα από κόκαλο, ξύλο, ελεφαντόδοντο.

Η εννεάδα προέρχεται από τις σημερινές ονομασίες του παιχνιδιού και φαίνεται πως ήταν μια παραλλαγή του αρχαιοελληνικού τριόδιν. Αυτός που κατόρθωνε, είτε εξ αρχής είτε στη διάρκεια του παιχνιδιού, να σχηματίσει τριόδιν, τοποθετώντας τρία πιόνια του σε ευθεία γραμμή, τότε αφαιρούσε έναν, όποιον ήθελε πεσσό του αντιπάλου του. Χαμένος τελικά ήταν ο παίκτης που έμενε με δύο μόνο πιόνια.

